

Kis feladatfüzet

a Muravidékéről

Kis feladatfüzet a Muravidékről

Kiadó: Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzeti Közösség – Pomurska
madžarska samoupravna narodna skupnost, Lendva–Lendava

Szöveg: Feher Bea (MMÖNK – PMSNS)

Magyar nyelvi lektor: Böröcz Nándor

Illusztrációk és grafikai tervezés: Tomažič Maja

Nyomda: Tiskarna Arma, Arpad Žoldoš s.p.

Példányszám: 1500

Kiadás éve: 2025

A kiadvány „A magyar nemzeti közösség gazdasági alapjának serkentési programja 2025–2028” támogatásával jelent meg.

A kiadvány vagy annak bármely részletének bárminemű másolása az alkotók és a kiadó engedélye nélkül tilos!

Nem eladásra szánt kiadvány.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO
IN REGIONALNI RAZVOJ

— v POMURJE —
www.MURAVIDÉK.re

@muravidek.re #muravidekre #vpomurje
muravidekre@gmail.com
www.muravidek.re

A HODOSI-TÓ

A Kerkába ömlő Dolányi-patak felduzzasztásával a 20. század végén keletkezett a Hodosi-tó, amely égis érfák között, virágzó rétek és gazdag mezők ölelésében terül el. A mesterségesen kialakított tó a horgászok paradicsomaként, fontos vizes élőhelyként vált ismertté. A kialakult élőhelyen vízi rovarok – csíkbogarak, tavi molnárkák és szitakötők –, míg a mocsarasabb, sekélyebb vízben gőtéek és zöld levelibékák tanyáznak. Az állóvíz számos madárfajt is vonz – kacsákat, gémekeket, jégmadarakat –, a nádasban pedig fészkelő guvatoknak nyújt védelmet. A környékbeli állat- és növényvilágról érdekes információkkal szolgáló táblák és kialakított pihenőhelyek teszik még izgalmasabbá a tó körüli sétát. Nem szabad megfeledkezni az erdő mentén felállított madárfigyelő toronyról sem, ahonnan szemügyre vehetők a tónál élő vízimadarak, az élesszeműek pedig akár egy-két vidrát is megpillanthatnak.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ A Hodosi-tó a Kerkába ömlő Kapornaki-patak felduzzasztásával jött létre.	IGAZ	HAMIS
◆ A tó természetes módon keletkezett.	IGAZ	HAMIS
◆ Nagyon gazdag a tó és környékének állat- és növényvilága.	IGAZ	HAMIS
◆ A leggyakoribb vízi rovarok a csíkbogarak, a tavi molnárkák és a szitakötők.	IGAZ	HAMIS
◆ Az információs táblák fontos adatokat tartalmaznak Hodos történelméről.	IGAZ	HAMIS

2. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Mikor keletkezett a Hodosi-tó? _____

Mely madárfajok élnek a tó környékén? _____

Honnan figyelhetők meg a környékbeli madárfajok? _____

Melyik ritka állatfajt vehetik észre az élesszeműek? _____

3. Egészítsd ki a mondatokat!

A Hodosi-tó egyebek mellett a _____ paradicsomaként ismert.
_____ részein góté és zöld _____ tanyáznak. Az erdő mentén
_____ tornyot állítottak, ahonnan még jobban belátható a
_____ eredetű tó környéke.

hamis, hamis, igaz, igaz, hamis // a 20. század végén; kacsák, gémek, jégmadarak, guvatok; a madárfigyelő toronyról; a vidrát // horgászok, mocsaras, levelibékák, madárfigyelő, mesterséges

A HODOSI EVANGÉLIKUS TEMPLOM

A hodosi evangélikus gyülekezet már nagyon korán, a reformáció magyarországi megjelenése után az új hit követőjévé vált. A gyülekezet 1732-ig a falu akkori katolikus templomát használta az istentiszteletek megtartására. Az ellenreformáció idején a vidék evangélikus gyülekezetei közül egyedül a hodosiak maradtak hűek a reformációhoz, ennek emlékét őrzi a Luther-rózsa Hodos Község címerében. 1783-ban fatemplomot építettek, majd 1840-ben megkezdődött az új, ma is álló evangélikus templom építése. Akkoriban Kardos János lelképásztor vezette a gyülekezetet. Öt év elteltével a hívek Kardos irányításával iskolát és lakást is építettek a kántortanító számára. A templomban mechanikus, 11 regiszteres orgona található 1905-ből. Az épülettől nem messze fekvő temetőben helyezték végső nyugalomra Kardos János és Kericsmár Mihály evangélikus lelkészeket, írókat, fordítókat.

1. Írd a megadott évszámok elé az állítások megfelelő betűjelét!

____ 1732 ____ 1783 ____ 1840 ____ 1905

- A Megkezdődött a még ma is álló templom építése.
- B Végső nyugalomra helyezték a település evangélista lelkészét.
- C Mindmáig megtalálható a templomban egy tizenegy regiszteres orgona.
- D Az evangélikus gyülekezet a katolikus templomban tartotta a szentmiséket.
- E Megkezdődött az iskolaépület építése.
- F A hodosi evangélikus gyülekezet fatemplomot épített.

2. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Mikor vált az új hit követőjévé a hodosi evangélikus gyülekezet? _____

Az ellenreformáció idején melyik evangélikus gyülekezet tagjai maradtak hűek hitükhöz? _____

Milyen szimbólum látható Hodos Község címerében? _____

Melyik két lelkészt helyezték végső nyugalomra a templomhoz közeli temetőben? _____

3. Számítsd ki az egyenleteket, majd az eredmény alapján színezd ki a Luther-rózsát!

$1^2 =$ _____ fekete

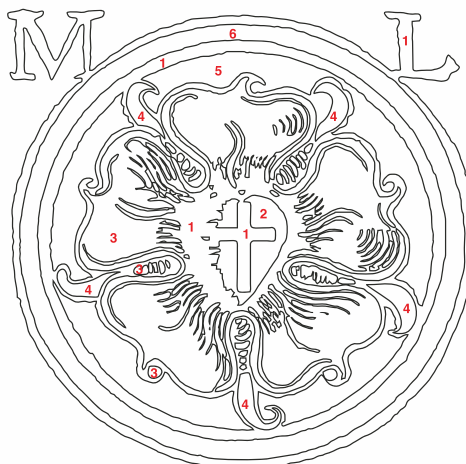
$16 : 8 =$ _____ piros

$10 - 7 =$ _____ fehér

$2 + 2 =$ _____ zöld

$30 : 6 =$ _____ kék

$2 \times 3 =$ _____ sárga

D, F, A, C // a reformáció magyarországi megjelenése után; csak a hodosiak; Luther-rózsza; Kardos Jánost, Kercsmár Mihályt // $1^2 = 1$; $16 : 8 = 2$; $10 - 7 = 3$; $2 + 2 = 4$; $30 : 6 = 5$; $2 \times 3 = 6$

A HODOSI ÉS A KAPORNAKI EGYKORI ŐRTORNYOK

Az Őrséget a magasból megcsodálni igazán különleges élmény, s erre a Goricskón – Hodoson és Kapornakon – található, 2018-ban felújított két katonai őrtoronyból kitűnő lehetőség nyílik. A szlovén–magyar határ közelében áll a körülbelül 15 méter magas, fémszerkezetes hodosi őrtorony. Az építményen körbefutó lépcsők a zárt beépítésű kilátószintre vezetnek, amelyről belátható a Kerka völgye és a távolabbi térség is – a megművelt földek, a gyönyörű erdők, a sokszínű épített örökség. Kapornakon a téglából épített határmenti őrtorony belső lépcsőit megmászva juthatunk fel az egykor katonai megfigyeléseket szolgáló felső szintre. A létesítmény 1945 körül épült a szlovén–magyar határ közelében. Ez az őrtorony azért is különleges, mert ez az egyetlen fennmaradt az ilyen jellegű téglaeépületek közül Szlovénia ezen részén.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ 2018-ban építették a két goricskói őrtornyot.	IGAZ	HAMIS
◆ A tornyok a szlovén–osztrák határ közelében állnak.	IGAZ	HAMIS
◆ A hodosi őrtornyóról elénk tárul a Kerka völgye.	IGAZ	HAMIS
◆ A kapornaki, fémszerkezetes kilátó tetejére körbefutó lépcsők vezetnek.	IGAZ	HAMIS
◆ Az adott térségben több téglából épített őrtorony is megtekinthető.	IGAZ	HAMIS

2. Kösd össze az őrtornyokat a hozzájuk illő állításokkal!

hodosi őrtorony

fémszerkezetes
belső lépcsők jellemzik
a múlt század negyvenes éveinek közepén épült
15 méter magas

kapornaki őrtorony

külső lépcsők veszik körül
téglából épített

3. Egészítsd ki a mondatokat!

A 2018-ban _____ hodosi és kapornaki egykori _____ őrtorony a _____ határ közelében áll. Legfelső szintjük egykor _____ szolgált. A fémszerkezetes _____ kilátóról és a téglából épített _____ kilátóról megcsodálhatjuk a közeli megművelt földeket, a gyönyörű erdőket, a sokszínű épített örökséget.

hamis, hamis, igaz, hamis, hamis // hodosi őrtorony: fémszerkezetes, kinti lépcsők veszik körül, 15 méter magas; kapornaki őrtorony: belső lépcsők jellemzik, a múlt század negyvenes éveinek közepén épült, téglából épített // felújított, katonai, szlovén–magyar, katonai megfigyelésre, hodosi, kapornaki

A KAPORNAKI TÁJHÁZ ÉS A TÜNDÉRKERT

A kapornaki tájházban, azaz a Kapornaki Helytörténeti-Néprajzi Gyűjteményként ismert létesítményben a térség egyik legszebb néprajzi gyűjteménye kapott helyet. Az 1997-ben felújított és átadott épület fontos történelmi források tára, ahol egyebek mellett megtekinthető az eredeti állapotában helyreállított, a 20. század harmincas éveiből származó kemencés, mászókérményes konyha, egy kétkályhás padolt szoba, a faragókamra és a méhes, a mezőgazdasági szerszámok és kellékek gyűjteménye... A múlt században épített Skerlák-ház egykor a környék egyik legnagyobb pálinkafőzőjével rendelkezett. A hátsó udvaron egy úgynevezett Tündéerkert található, amelyet örökségvédelmi célból, az őshonos fák megmaradása érdekében hoztak létre. Közülük a legnagyobb népszerűség az igen ritka és értékes házi berkenyét övezi, amelynek termése leginkább az almára vagy a körtére hasonlít – alapszíne sárga, a napsütötte oldalán szépen pirosló.

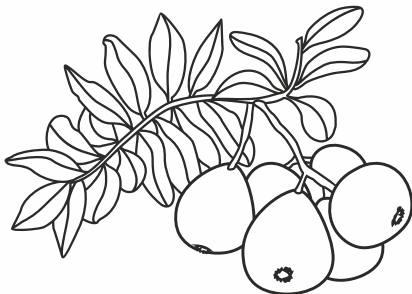
1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ A kapornaki tájházban tekinthető meg a térség egyik legszebb néprajzi gyűjteménye.	IGAZ	HAMIS
◆ Az épületben található az eredeti állapotában berendezett füstökonyha.	IGAZ	HAMIS
◆ A ház egykor a Kalamár család tulajdonában volt.	IGAZ	HAMIS
◆ Az épületben régen a térség legnagyobb pálinkafőzője működött.	IGAZ	HAMIS
◆ A Tündérkert az őshonos mézelő virágok sokaságáról ismert.	IGAZ	HAMIS

2. Egészítsd ki a mondatokat!

A kapornaki tájház a _____ néven vált ismertté. Az _____ átadott épületben többek között megtekinthető a kemencés, _____, amely az 1930-as évekből származó állapotát őrzí, egy _____, ahol egykor az otthon készült szerszámokat készítették a férfiak, valamint a méhek otthonául szolgáló _____. Az őshonos _____ megmaradása érdekében, _____ célból hozták létre, a tájház mögötti udvaron elterülő _____. Itt terem az igen ritka, ezért nagyon értékes _____.

3. A szövegben található leírás alapján színezd ki a házi berkenye gyümölcsét!

Melyik másik két gyümölcsre hasonlít leginkább?

igaz, hamis, hamis, igaz, hamis // Kapornaki Helytörténeti-Néprajzi Gyűjtemény, 1997-ben, mászókéményes konyha, faragókamra, méhes, fák, örökségvédelmi, Tündérkertet, házi berkenye // alapszíne sárga, napsütötte oldalán pirosító; az alma és a körte

A DOMONKOSFAI PORTA

A Kalamár család 1931-ben épült otthona ma már tájházként működik. A Domonkosfai Portának elnevezett épületegyüttesben 2012-ben nyitották meg az első kiállítást. Mindazok, akik ellátogatnak a tájházhoz, a fő- és a melléképületekben megismerkedhetnek a hajdani pálinkafőzéssel, a tökmagköpesztés és a szárítás fortélyaival, a kenyérsütéssel és a gabonafajtákkal, továbbá a cekkerkötés, a cipész- és az asztalosműhely titkaiba is bepillanthatnak. Mondhatni, hogy a Porta a település kulturális központja, hiszen rendkívül sokszínű programmal működik, számos eseménynek szolgál helyszínéül. A tájház mögötti hátsó udvar hiteles helyszínül szolgál Domonkosfa legnagyobb szabadtéri rendezvényéhez, a hagyományos aratás és cséplés bemutatásához.

1. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Ki volt az 1931-ben épült ház tulajdonosa? _____

Milyen néven ismert a ma már tájházként működő épület? _____

Melyik évben nyitották meg az első kiállítást? _____

Miért mondhatjuk, hogy az épület Domonkosfa kulturális központja? _____

Melyik a Domonkosfai Porta legnagyobb eseménye az évben? _____

2. Kösd össze a megadott kifejezéseket a hozzájuk tartozó illusztrált jelentéssel!

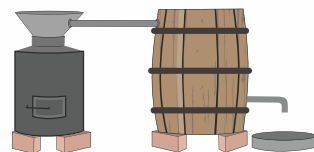
1 aratás

A

2 cipészet

B

3 kenyérsütés

C

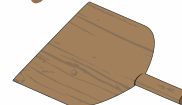
4 tökmagköpesztés

D

5 pálinkafőzés

E

3. Húzd alá a kakukktojást!

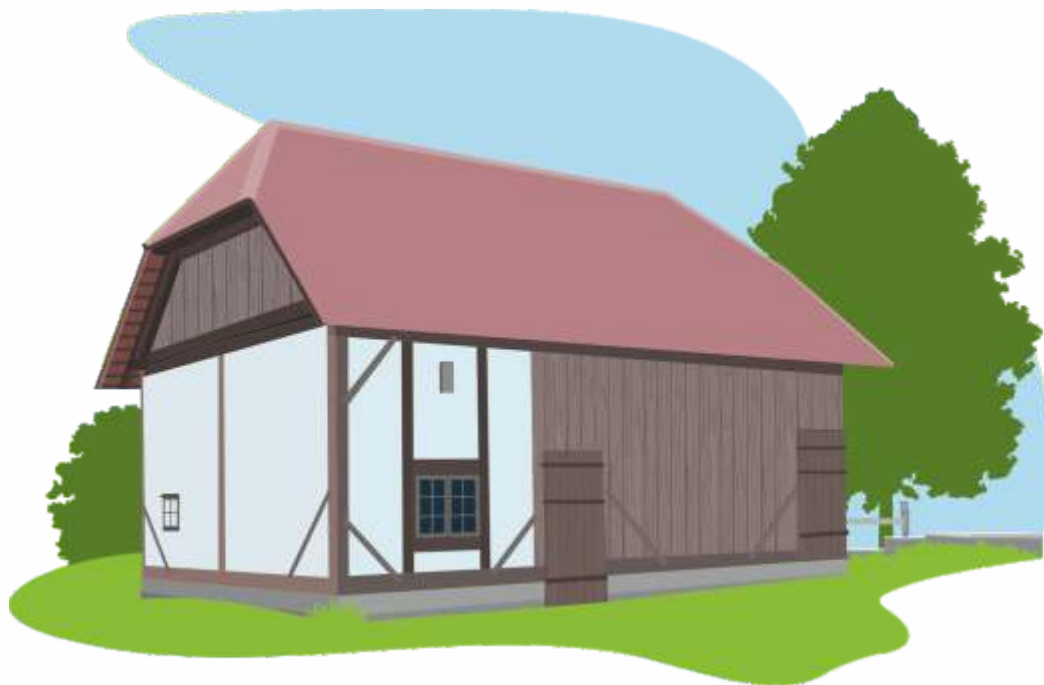
a) asztalosműhely cekkerkötés kovácsműhely pálinkafőzés

b) cipésműhely csizmadia kenyérsütés tökmagköpesztés

a Kalamár család; Domonkosfai Porta; 2012-ben; sokszínű programokat tartanak itt, számos esemény helyszínéül szolgál; a hagyományos aratás és cséplés bemutatása // 1D, 2A, 3E, 4C, 5B // kovácsműhely, csizmadia

A ZSLEBICS- ÉS A CSAHUK-MALOM

Domonkosfa egyebek mellett a hagyományos aratás és cséplés tradíciójának megőrzéséről is ismert. Az egykori paraszti munka kiemelkedő jelentőségéről tanúskodik a faluban fennmaradt két malom is. A részben téglából, részben fából épült Zslebics-malmot a 20. század elején építették. Érdekességnek számít, hogy a teljes faszerkezetet, a fogaskerekeket, a hengert maga a molnár, Zslebics József készítette. Fia a malmot később gőzmalommá alakította át, ezzel lehetővé téve, hogy a száraz időszakokban is dolgozhassanak a fogaskerekek. A falu végén található a Csahuk-malom. A részben fából, részben téglából épített parasztmalom tulajdonosa, Csahuk János az 1900-as évek elején vette meg az épületet. A tulajdonos az 1920-as évek környékén vásárolt a malomhoz egy gőzgépet is. Ezután már mindenféle gabonát őrölhettek benne, éppen úgy, ahogy a szomszédos Zslebicséknél is. A parasztok a széles környékről hordták ide a gabonát. A malom egészen 1982-ig működött.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ Domonkosfán mára háttérbe szorult az aratási munkák hagyományának megőrzése.	IGAZ	HAMIS
◆ A településen kettőnél több malom is található.	IGAZ	HAMIS
◆ A Zslebics-malmot az évek során szélmalommá alakították át.	IGAZ	HAMIS
◆ A Csahuk-malmot 1920-ban vásárolták meg.	IGAZ	HAMIS
◆ A parasztok a tágabb környékről hozták ide őrölni a gabonát.	IGAZ	HAMIS

2. Kösd össze a malmokat a hozzájuk illő állításokkal!

Zslebics-malom

a falu végén áll

1920-ban vásároltak hozzá gőzgépet

a molnár fia gőzmalommá alakította a malmot

faszerkezetét maga a molnár készítette

Csahuk-malom

1982-ig működött

János az 1900-as évek elején vette meg az épületet

3. Húzd alá a kakukktojást!

- a) bognár gabona malomkő molnár vízimalom
b) gőzmalom kádár liszt őrlés vízikerék

hamis, hamis, hamis, hamis, igaz // Zslebics-malom: a molnár fia gőzmalommá alakította a malmot, faszerkezetét maga a molnár készítette; Csahuk-malom: a falu végén áll, 1920-ban vásároltak hozzá gőzgépet, 1982-ig működött, János az 1900-as évek elején vette meg az épületet // bognár, kádár

ARATÁS EGYKOR

Egykoron a földeket tehenekkel szántották fel – a feleség vezette elől a tehenet, míg a férfi fogta az ekét. Akkoriban kézzel vetették a búzát, a gabonát. Nyakukba kötötték a ponyvát, abban voltak a magok. Minden lépésnél egy marék szemet szórtak a földre. Nyáron, amikor szép arany színű lett a kalász, kezdődhetett az aratás. Hajdanán a kézzel végzett aratás számított az egyik legnagyobb paraszti munkának. A munkások a kaszát a vállukra csapva korán reggel indultak a búzamezőre. A learatott búzát, gabonát kisebb kupacokba kötötték, ezeket háromágú villával rakták fel a szekérré. Ezt a kézi erővel történő cséplés követte, majd az arany színű gabonaszemeket elvitték a malomba, ahol a molnár a kukoricából, búzából, zabból és rozsból lisztet őrölt, amelyből az ügyeskező asszonyok ízletes kenyeret sütöttek.

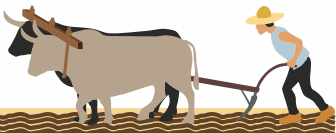
1. Számozással (1–6) állítsd időrendi sorrendbe az alábbi munkálatokat!

- ___ vetés ___ cséplés
___ őrlés ___ kenyérsütés
___ szántás ___ aratás

2. Egészítsd ki a mondatokat!

Régen a földeket _____ segítségével szántották fel. Ekkor a _____ vezette elől a tehenet, a _____ tartotta hátul az ekét. A magokat nyakba kötött _____ hordták, lépésről lépésre egy marékkal szórtak el a mezőn. Egykoron a kézzel végzett _____ tartották a legnagyobb paraszti munkának. A kisebb kupacokba kötött gabonát _____ rakták a szekérre. A _____ követően a gabonaszemeket a _____ vitték, ahol lisztet őröltek belőle.

3. Kösd össze az egykori munkálatokat, munkaeszközöket mai változatukkal!

1		A	gépi cséplés
2		B	modern kézi kasza
3		C	gépi vetés
4		D	gépi szántás

1 szántás, 2 vetés, 3 aratás, 4 cséplés, 5 őrlés, 6 kenyérsütés // tehenek, nő, férfi, ponyvában, aratást, (háromágú) villával, cséplést, malomba // 1B, 2C, 3A, 4D

A DOMONKOSFAI EVANGÉLIKUS TEMPLOM

A vallásilag is vegyes, katolikusok és evangélikusok által lakott Domonkosfán két templom is található. Az egyik a 18. században megépített, de a tűz martalékává lett evangélikus templom, amelynek helyén 1902-ben építették fel az új templomot Kleiber Alojz építész tervei alapján. A munkálatok és a berendezés 45 ezer aranykoronába került, amelyet a hívők maguk adományoztak. 1932-ben ismét a hívek adományaiból felújították a templom belsejét, a tanítólakást és az iskolát is. A neoromán stílusban épült szentély a falu fölé magasodó dombon áll, a helvét hagyományok szerint a mellette található iskolaépülettel, ahol egykoron a prédikátorok betűvetésre tanították a gyermekeket. A körülbelül ezer hívőt befogadó templom közvetlen közelében áll a római katolikus Szent Márton-templom.

A SZENT MÁRTON-TEPLOM

Domonkosfa határának déli részén, egy dombon áll az Árpád-kori, Szent Márton tiszteletének szentelt templom. Jellemzője, hogy a Muravidék egyik legkorábbi, román stílusban épített temploma. Az 1230-as évek környékén épült római katolikus templom belsejét egykor még freskók díszítették, azonban ezek az idő múlásával elvesztek. Különlegessége a déli bélletes kapu, melynek íveit 3–3 oszlop tartja. Közülük az egyik dísztelen, egyet növényi motívumok díszítenek, a legfelsőn mitológiai madár található. A kapu feletti Agnus Dei-ábrázolás, azaz az Isten Báránya-ábrázolás igazi különlegességnek számít, hiszen a kőfaragványon nem bárány, hanem nőtény oroslán vagy párduc tartja a keresztet. Az állat farka háromfelé ágazó liliomformát mutat. Az ábrázolás számos történész, művészettörténész érdeklődését felkeltette, de egyértelmű válasz még mindig nem született rá.

1. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Melyik korszakból származik a templom? _____

Milyen volt egykor a templom belseje? _____

Mi a templom különlegessége? _____

Mi a latin Agnus Dei-ábrázolás magyar nyelvű megfelelője? _____

2. Egészítsd ki a mondatokat!

A Szent Márton-templom a Muravidék egyik legkorábbi, az _____
évek környékén _____ stílusban épített temploma. Bélietes kapujának
egyik oszlopa _____, egyet _____ motívumok
díszítenek, a harmadikon pedig egy mitológiai _____ látható.

3. A szöveg alapján készíts egy rövid leírást a képen látható Agnus Dei-ábrázolásról!

az Árpád-korból; freskók díszítették; a déli bélietes kapu; Isten Báránya-ábrázolás // 1230-as, román, dísztelen, növényi, madár // A kapu feletti Agnus Dei-ábrázolás, azaz az Isten Báránya-ábrázolás igazi különlegességnek számít. A kőfaragványon nem bárány, hanem nöstény oroszlán vagy párdúc tartja a keresztet. Az állat farka háromfelé ágazó liliomformát mutat ...

A MATZENAUER-KASTÉLY

Adombvidéki Pártosfalván, természetes platánok alatt rejtőznek a romjai egy egykori hatalmas kastélynak, amelynek első írásos említése 1876-ból származik. A titokzatos küllemű Matzenauer-kastély még romos állapotában is nagy időket elevenít meg. A neoklasszicista stílusban épített kastély utolsó tulajdonosa Carl von Matzenauer osztrák konzul volt, aki 1900-ban vásárolta meg a birtokot. A második világháború vége felé az orosz hadsereg kórházat rendezett be a kastélyban. A háború után a kastélyt és a birtokot államosították, az épületet egy ideig a jugoszláv hadsereg használta, majd lakásokká alakították át a mezőgazdasági szövetkezet dolgozói számára. Az épület lassan romlásnak indult, majd az 1960-as években lakhatatlanná vált. Az egykor páratlan szépségű kastélyból már csak a homlokzaton lévő családi címér maradt meg épségben, az épületet körülvevő, egykor szépen gondozott parkot pedig csak néhány természetes fa jelzi.

1. Számozással (1–6) állítsd időrendi sorrendbe az alábbi állításokat!

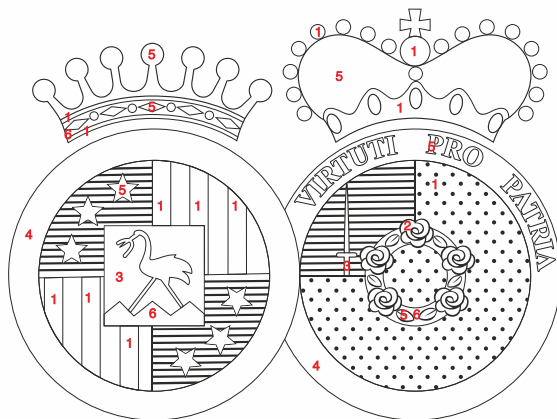
- ___ Az orosz hadsereg kórházzá alakította a kastélyt.
 ___ Az épület a hatvanas évek végére lakhatatlanná vált.
 ___ Carl von Matzenauer megvásárolta a birtokot.
 ___ Az épületet ideiglenesen a jugoszláv hadsereg használta.
 ___ Lakásokat rendeztek be a mezőgazdasági szövetkezet részére.
 ___ A kastélyt és a hozzá tartozó birtokot államosították.

2. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ A Matzenauer-kastély első írásos említése a 18. századra tehető.	IGAZ	HAMIS
◆ A neoromán stílusban épített kastély utolsó tulajdonosa Carl von Matzenauer volt.	IGAZ	HAMIS
◆ A második világháború végéhez közeledve menedéklakásokat rendeztek be az épületben.	IGAZ	HAMIS
◆ A romlásnak indult épületen már csak a címer maradt meg épségben.	IGAZ	HAMIS
◆ Az épületet egykor virágos rét vette körül.	IGAZ	HAMIS

3. Számítsd ki az egyenleteket, majd az eredmény alapján színezd ki a címert!

- $1 \times 1 =$ ___ kék
 $12 : 6 =$ ___ piros
 $10 - 7 =$ ___ szürke
 $2^2 =$ ___ rózsaszín
 $10 : 2 =$ ___ arany
 $18 : 3 =$ ___ barna

2, 6, 1, 4, 5, 3 // hamis, hamis, hamis, igaz, hamis // $1 \times 1 = 1$; $12 : 6 = 2$; $10 - 7 = 3$; $2^2 = 4$; $10 : 2 = 5$; $18 : 3 = 6$

A SZENTLÁSZLÓI REFORMÁTUS TEMPLOM

A Muravidéken a római katolikus többség mellett nagy számban élő evangélikus és református hívő jelenlétéből a kétnyelvű terület őrsei részén található szakrális emlékek tanúskodnak. Közülük az egyik a szentlászlói református templom, amely a Szlovéniai Református Keresztény Egyház központja. A település az 1900-as évek elején épült haranglábát 1968-ban kis templommá alakította át, tornyában két haranggal. Az épület a falu központjában, a faluotthon és a sportpálya szomszédságában áll. Annak szellemében, hogy ez a templom Szlovénia egyetlen református temploma, a gyülekezet 2014-ben az épület felújítása mellett döntött. A minimalista küllemű templomot visszafogott díszítés jellemzi, tornyában pedig mindmáig két harang függ.

AZ ALVARIUM

Mint tudjuk, méhek nélkül az emberiség sem élhetne a Földön. A múltunk, a hagyományaink, a kultúránk ismerete nélkül pedig nehéz embernek maradni világunkban. Szentlászlón Vass Géza egykori kódisállásos háza ezek szellemében kelt új életre 2018 tavaszán, amikor ünnepélyes keretek között megnyitották a Méhészeti Oktató- és Látogatóközpontot, az Alvariumot. Az Alvarium – azaz kaptár – nevet viselő tájház a muravidéki turisztikai koncepcióban a méhek, a méhészet, a méz készítése és felhasználhatósága, továbbá annak gasztronómiai, egészségmegőrzési és egyéb felhasználási lehetőségeit mutatja be. Az épületben eredeti renovált bútorokkal berendezett szobák vannak, a falakon elhelyezett polcokon különféle méhészeti témákat érintő termékek kaptak helyet, az udvaron pedig egy méhészettel kapcsolatos tanösvény és egy színes kaptár teszi még érdekesebbé a tájházat.

1. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Melyik egykori épületből alakították ki az Alvariumot? _____

Hogyan nevezik másként az Alvarium néven ismertté vált tájházat? _____

Mit jelent a latin eredetű alvarium kifejezés? _____

Minek a bemutatására fókuszál a látogatóközpont? _____

Mi található az épületet körülvevő udvaron? _____

2. Kösd össze a megadott kifejezéseket a hozzájuk illő rajzzal és magyarázattal!

A krajnai méh	1		G A virág nedvéből előállított, édes, ehető anyag.
B méz	2		H A méhek maguk termelte viaszból rakott építménye – ezekben raktározzák el a mézet, keltetik ki ivadékaikat.
C lép	3		I Magából füstöt kibocsátó tárgy, amelynek segítségével a méhésztávolság tartja magát a méheket.
D méhkas	4		J A méhek számára készített mesterséges otthon.
E kaptár	5		K A házi méh egy fajtája, amelynek őshazája Szlovénia.
F füstölő	6		L Általában szalmából font kas, amelyben méheket tartanak.

3. Húzd alá a kakukktojást!

méhkas lép aratás kaptár tanösvény

Vass Géza egykori kódiszállásos házából; Méhészeti Oktató- és Látogatóközpont; kaptár; a méhek, a méhészet, a méz készítése és felhasználása, annak gasztronómiai, egészségmegőrzési és egyéb felhasználási lehetőségeinek bemutatására; egy méhészettel kapcsolatos tanösvény és egy színes kaptár // A5K, B3G, C6H, D1J, E4L, F2I // aratás

A MÉZESKALÁCS

A méhek az emberiség létében rendkívül fontos szerepet játszanak, ugyanis jelentős beporzók, amelyek biztosítják a fenntartható mezőgazdaságot és a biológiai sokféleséget, valamint hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez és a környezet megóvásához. A gazdag méhészeti hagyományok számos méhészeti élmény alapját képezik nemcsak a Muravidéken, hanem Szlovénia más területein is. A méhészet egyaránt része a helyi lakosság kulturális öröksége megőrzésének és a hagyományos ételek elkészítésének. Ilyen elsősorban a karácsonyi előkészületekhez szorosan kapcsolódó mézeskalács-készítés, -díszítés is. A Muravidéken közkedvelt a piros ételfestéssel lekent, majd a tojásfehérjéből, porcukorból és citromléből elkészített cukormázzal való mézeskalácsfestés, amely nemcsak gyönyörű dekorációként jelenik meg, de nagyon ízletes is.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ Az emberek életében a méhek nem igazán játszanak fontos szerepet.	IGAZ	HAMIS
◆ Szlovéniában komoly jelentősége van a méhészeti hagyományoknak.	IGAZ	HAMIS
◆ A méz fontos hozzávaló a hagyományos ételek készítésénél.	IGAZ	HAMIS
◆ A mézeskalácsnak dekoratív funkciója is van.	IGAZ	HAMIS

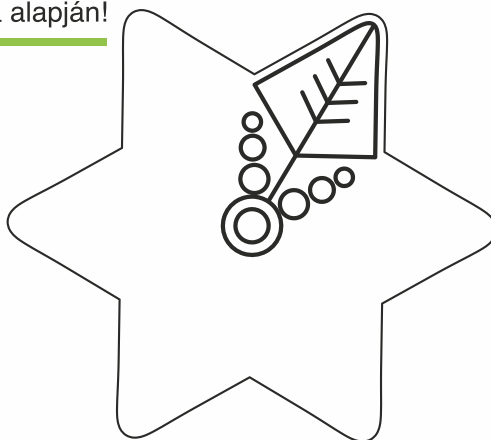
2. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Miért játszanak jelentős szerepet a méhek az emberiség létében? _____

A Muravidéken mi kapcsolódik szorosan a karácsonyi készülődéshez? _____

A térségben melyik a leginkább közkedvelt mézeskalácsfestési mód? _____

3. Fejezd be a rajzot a megadott minta alapján!

hamis, igaz, igaz, igaz // jelentős beporzók, biztosítják a fenntartható mezőgazdaságot, a biológiai sokféleséget, hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez, a környezet megóvásához; a mézeskalács-készítés, -díszítés; közkedvelt a piros ételfestékekkel lekent, tojásfehérjéből, porcukorból és citromléből elkészített cukormázzal való mézeskalácsfestés

A VOGLER-KUNYHÓ

A szentlászlói erdő közepén áll az 1934-ben épített Vogler-kunyhó. Egykoron Vogler János felesége buzdítására építette a kunyhót, hiszen kedvese nyugodt, visszahúzódó életre vágyott. Mivel az asszony mélységesen vallásos volt, az épület közelében található fenyőfára egy Mária-szobrot állíttatott. Az asszony halála után a szobrot egy másik fára helyezték, a fenyőfából pedig koporsót készítettek számára. A második világháború kezdetével a kunyhó használata háttérbe szorult, majd 1945 januárjában a „Prekmurska četa” nevű partizánegység menedék- és búvóhelye lett. Tiszteletükre az épület falára emléktáblát helyeztek el, a belső helyiségekben pedig muzeális részt alakítottak ki. A vadászkunyhót ma kulturális műemlékként tartják számon.

1. Számozással (1–6) helyezd időrendi sorrendbe az alábbi állításokat!

___ Az épület egy partizánegységnek nyújt menedéket.

___ A kunyhó használata háttérbe szorul.

___ A kunyhóhoz közeli fára Mária-szobrot állítanak.

___ A Vogler-kunyhót múzeummá alakítják.

___ Megépítik a Vogler-kunyhót.

___ A Mária-szobrot áthelyezik.

2. Egészítsd ki a mondatokat!

A _____ erdő közepén álló Vogler-kunyhót egykoron még _____
_____ építette. Felesége nagyon vallásos volt, ezért a fenyőfára egy
_____ állítatott. Halála után a szobrot áthelyezték, a fából pedig
_____ készítettek neki. A második világháború között a _____
_____ partizánegység menedéke volt. A kunyhót ma _____
_____ tartják számon.

3. Húzd alá a kakukktojást!

a) nyugodt önző vallásos visszahúzódó

b) búvóhely menedék múzeum szentély

5, 4, 2, 6, 1, 3 // szentlászlói, Vogler János, Mária-szobrot, koporsót, „Prekmurska četa”, kulturális műemlékként // önző, szentély

A BAKONAKI-TÓ ÉS KÖRNYÉKE

A mesterséges eredetű, a horgászok paradicsomaként is ismertté vált Bakonaki-tó erdős környéke kiválóan alkalmas sétálásra, kocogásra, kerékpározásra, sőt gombászásra is. Egy kis dombon, a tó közvetlen közelében található a Szent Vid-kápolna, melynek helyén egykor csak egy fából készült kereszt állt. A lakosok 1828-ban a kereszt helyére kápolnát állítottak, ahol minden évben a június 15-e utáni első vasárnapon tartják a Vid-napi búcsút. A közelben csordogál a Vid-kúti forrás; vizének a helyiek szerint gyógyító ereje van, ezért az odalátogatók gyakran az arcukat, a szemüket megmosva, szomjukat oltva reménykednek a víz csodatevő erejében. A bőkezű természet a környéket energiapontokkal tette még értékesebbé, amelyek az emberekre nyugtató és feszültségoldó hatással vannak. Az energiapontoknál való többszöri tartózkodás során enyhülhetnek egészségügyi gondjaink, emellett jótékonyan hatnak a testi-lelki közérzetre.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

- ◆ A Bakonaki-tó medencéjét tektonikus mozgások alakították ki. IGAZ HAMIS
- ◆ A tóhoz közeli faluban található a Szent Vid-kápolna. IGAZ HAMIS
- ◆ Július 15-én szokták megszervezni a Vid-napi búcsút. IGAZ HAMIS
- ◆ A kápolna közelében egy forrás is található. IGAZ HAMIS
- ◆ A terület energiapontokban gazdag. IGAZ HAMIS

2. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Milyen tevékenységekre alkalmas a Bakonaki-tó erdős része? _____

Mi állt egykor a Szent Vid-kápolna helyén? _____

Mikor építették a még ma is álló kápolnát? _____

Miért különleges a kápolna közelében csordogáló forrás? _____

3. Egészítsd ki a mondatokat!

A _____ eredetű Bakonaki-tó közelében található a _____, ahol évről évre _____ 15-én megszervezik a Vid-napi búcsút. A közelben csordogál a gyogyerővel bíró _____. Az odalátogatók az arcukat megmosva, szomjukat oltva reménykednek a víz _____ erejében. A környék _____ gazdag. Úgy tartják, hogy ezek pozitív hatással vannak az _____, a _____ közérzetre.

hamis, hamis, hamis, igaz, igaz // sétálásra, kocogásra, kerékpározásra, gombászásra; egy fából készült kereszt; 1828-ban; vízének a helyiek szerint gyógyító ereje van // mesterséges, Szent Vid-kápolna, június, Vid-küti forrás, csodatevő, energiapontokban, egészségre, a testi-lelki

A DOBRONOKI GYÖRGY-HÁZ

Dobronak egyik látványossága a 2006-ban megnyílt Dobronoki György-ház, amelyben helytörténeti és néprajzi gyűjtemény tekinthető meg. Az épület Dobronoki György jezsuita tanárról, a falu híres szülöttéről, a nagyszombati egyetem első rektoráról nevezték el, aki a 17. században élt itt. Az épület a 20. században jegyzői lak, orvosi lakás volt, majd egy ideig kocsmaként üzemelt. Mindazok, akik ma belépnek a nagy faajtón, visszacsöppennek a múltba, hiszen különféle régi dokumentumok segítségével betekintést kapnak Dobronoki György életébe, megismerhetik a helyi plébánia és a Szent Jakab-templom múltját. A kiállított ruházat, a régi bútorok, valamint a fiókok és a dobozok mélyéről előkerült fényképek betekintést nyújtanak a település egykori lakosainak életébe, hagyományaiba.

1. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Melyik évben nyílt meg a Dobronoki György-ház? _____

Ki volt Dobronoki György? _____

Hol és mikor született Dobronoki György? _____

Mibe nyújt betekintést a kiállítás? _____

2. Egészítsd ki a mondatokat!

A Dobronak központjában álló Dobronoki György-házban a látogatók _____

_____ és _____ gyűjteményt tekinthetnek meg. Az épület az

évtizedek során különféle funkciókat töltött be, hiszen volt: _____,

_____, _____. A ma már tájházként működő épület

betekintést nyújt a falu és a lakosok _____.

3. Fejtsd meg az alábbi anagrammákat!

MÁHGYN AOY _____

NOBODOIRK YRGÖGY _____

TÉIHEYNTLÖERT ŰGJMEYTÉNY _____

2006-ban; jezsuita tanár, a falu híres szülöttje, a nagyszombati egyetem első rektora; Dobronakon, a 17. században; a település egykori lakosainak életébe, hagyományaiiba // helytörténeti, néprajzi; jegyzői lak, orvosi lakás, kocsmá; múltjába // hagyomány, Dobronoki György, helytörténeti gyűjtemény

A KÉZMŰVESSÉGEK HÁZA

2018-ban ünnepélyes keretek között nyitották meg a Dobronoki György-ház udvarán kialakított Kézművességek Házát. Az objektum létrehozásának célja a muravidéki magyarság kulturális értékeinek megőrzése, az egykori népi mesterségek felelevenítése, a hagyományok átadása, a térség turisztikai fejlődésének serkentése. A házban csuhéból, vesszőből és egyéb természetes alapanyagokból készült termékek tekinthetők meg, többek között különféle csuhéfigurák, kisebb-nagyobb cekkerek, fonott kosarak, de érdemes megcsodálni a csodaszép mézeskalácsokat, a batikolt technikával megfestett hímes tojásokat is. A Kézművességek Házában mindemellett különféle tematikus műhelymunkákat, kiállításokat, táborokat és szakmai előadásokat is szerveznek.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

- ◆ 2018-ban nyitották meg a Dobronoki György-házat. IGAZ HAMIS
- ◆ Az épületben berendezett kiállítás egyebek mellett bemutatja az egykori mesterségeket. IGAZ HAMIS
- ◆ Megtekinthetők különféle természetes anyagokból készült használati tárgyak. IGAZ HAMIS
- ◆ Gyakran különféle műhelymunkáknak ad otthont. IGAZ HAMIS

2. Kösd össze a megadott kifejezéseket a hozzájuk illő rajzzal és állítással!

A batikolt hímes tojás	1		E kukoricafosztásból font termék
B cekker	2		F mézzel édesített, gyakran piros színnel megfestett, cukormázzal díszített sütemény
C mézeskalács	3		G gyakran fűzfa- vagy mogyoróvesszőből font termék
D vesszőkosár	4		H méhviasszal megrajzolt, piros és fekete színnel megfestett termék

3. Húzd alá a kakukktojást!

- a) csuhébaba fonott kosár hímes tojás régi iratok
- b) előadás kiállítás koncert műhelymunka

hamis, igaz, igaz, igaz // A3H, B4E, C1F, D2G // régi iratok, koncert

A KUKORICACSUHÉ

Egykor a falusi élet egyik alapkövetelménye volt, hogy az emberek el tudják készíteni a használati tárgyakat különféle természetes alapanyagokból. A kukoricacsuhé, azaz a fosztás ebből a szempontból igen sokoldalúnak mondható, hiszen készíthetők belőle különféle játékok, dísz- és használati tárgyak. Közkedvelt alapanyag volt a Muravidéken is, ahol egykor a csuhét a paraszti háztartásban használták: ágyba való zsákokat tömtek ki vele, széles leveleivel az üvegek száját kötötték be, ruhaszárításhoz szükséges kötelet sodortak belőle, sőt még a kenyér alá a kemencébe is csuhét tettek. Az emberek mindennapi életében meghatározó szerepe volt a cekkernek is, hiszen ebben vitték a mezőre az ételt, a lányok pedig iskolatáskaként is használták. A termékek elkészítéséhez azonban sok türelemre, alapos és precíz munkára van szükség.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ Az emberek egykor maguk készítették a használati tárgyaikat.	IGAZ	HAMIS
◆ A kukoricacsuhé és a kukoricafosztás kifejezések ugyanazt jelentik.	IGAZ	HAMIS
◆ Acsuhéból többnyire játékokat készítettek a gyerekeknek.	IGAZ	HAMIS
◆ A cekkernek egykoron dekoratív szerepe volt.	IGAZ	HAMIS
◆ A csuhétermékek készítése nem igényel mélyebb ismereteket.	IGAZ	HAMIS

2. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Milyen tárgyakat készítettek csuhéból? _____

Még mi mindenre használták fel egykor a csuhét? _____

Miért volt egykor meghatározó szerepe a cekkernek? _____

Mi mindenre volt szükség a kívánt termék elkészítéséhez? _____

3. Húzd alá a kakukktojást!

a) cekker	fonal	iskolatáska	kötél
b) alapos	következetes	precíz	türelmes

igaz, igaz, hamis, hamis, hamis // játékok, dísz- és használati tárgyak; ágyba való zsákokat tömtek ki vele, az üvegek száját kötötték be vele, kötelet sodortak belőle, a kenyér alá a kemencébe is ezt tették; ebben vitték a mezőre az ételt, a lányok pedig iskolatászkaként is használták; sok türelemre, alapos és precíz munkára // fonal, következetes

A VESSZŐFONÁS

A vesszőfonás több ezer éves múltra tekint vissza. Anyaga leggyakrabban fűz- és mogyoróvessző, ritkábban nyírfavessző volt. A hántolatlan, héjas vagy zöld vesszővel dolgozó specialistákat és háziiparosokat széles körben kaskötőnek nevezték, míg a hántolt vesszőből finomabb kivitelű munkákat készítő háziiparosnak és kisiparosnak kosárfonó volt a megnevezése – kenyereskosarakat, karkosarakat és bőröndszerű, fedeles utazókosarakat készítettek. A 19. század végi iparrendtartások a fonást engedélyhez kötötték, de a falvakban továbbra is dolgoztak olyan kosárfonók és kaskötők, akik a portékáikat nem piacra vagy vásárra szánták, hanem saját célra készítették, esetleg a helyi szükségleteket elégítették ki. A kasokat és kosarakat általában a térdükön vagy a két lábuk közé fogva kötötték, a vesszők átbújtatásához úgynevezett szurkálót használtak.

1. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Milyen vesszőkből fonták egykor a kosarakat? _____

Milyen használati tárgyakat szoktak készíteni? _____

Miktől lett kötelező az engedély az eladáshoz? _____

Milyen módszer segítségével kötötték a kosarakat? _____

Milyen szerszámot használtak a vesszők átbújtatásához? _____

2. Egészítsd ki a mondatokat!

A vesszőfonás hosszú, több _____ múltra tekint vissza. Alapanyaga könnyen beszerezhető volt, legtöbbször _____ és _____ használtak, alkalmanként a _____ felhasználásához fordultak. Az iparrendtartásokat követően voltak olyanok, akik a termékeiket nem eladásra, hanem _____, illetve a helyi _____ kielégítésére készítették.

3. A szöveg segítségével határozd meg az alábbi kifejezések definícióját!

Kaskötő: _____

Kosárfonó: _____

hántolatlan, héjas vagy zöld vesszőkből; kenyereskosarakat, karkosarakat és bőröndszerű, fedeles utazókosarakat; a 19. század végétől; a térdükön vagy a lábuk közé fogva kötötték őket; szurkálót // ezer éves, fűz vesszőt, mogyoróvesszőt, nyírfavessző, saját célra, szükségletek // kaskötő: hántolatlan, héjas vagy zöld vesszővel dolgozó specialista, háziiparos; kosárfonó: hántolt vesszőből finomabb kivitelű munkákat készítő háziiparos, kisiiparos

A BATIKOLT TOJÁS

A Muravidék kétnyelvű területének gazdag néphagyományáról többek között az egyedi, méhviasszal és írókával megrajzolt, piros és fekete színnel megfestett húsvéti tojások árulkodnak. Dobronakon már az 1800-as évektől ismerik és alkalmazzák az úgynevezett batikolt technikát. Az ilyen jellegű hímes tojások elkészítéséhez szükséges egy íróka, méhviasz, ennek a felolvasztásához gyertyaláng, továbbá a tojások megfestéséhez piros és fekete festék. A tojáshéját viasszal megrajzolták a mintákkal, majd piros színbe áztatták, amíg az szépen be nem fogta a tojást. Ezt követően viasszal lefedték a kiválasztott piros felületeket, majd belemártották a fekete színbe, s abban áztatták. Végül láng felett olvasztották le a tojáról a viaszt. Ekkor rajzolódott ki a fehér, piros és fekete mintázat. Hogy a tojásnak szép fénye legyen, zsírral vagy olajjal kenték át.

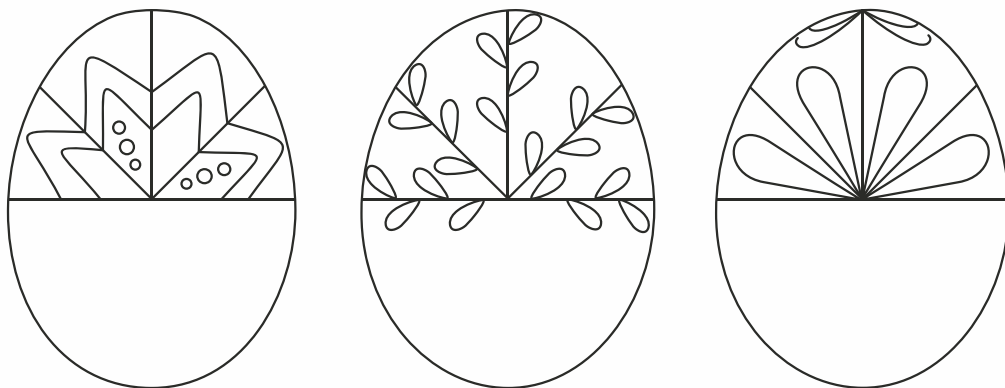
1. Egészítsd ki a mondatokat!

Gazdag _____ büszkélkedhet a Muravidék kétnyelvű területe. A _____ technikaként ismert tojásfestéshez szükségünk van egy _____, _____, ennek felolvasztásához _____, a megfestéshez pedig _____ és _____ színre. Ez a díszítési mód _____ a legelterjedtebb, ahol már az 1800-as évektől alkalmazzák.

2. Számozással (1–6) helyezd időrendi sorrendbe az alábbi állításokat!

- ___ Piros színbe áztatják.
- ___ A tojásról leolvasztják a viaszt.
- ___ Viasszal ismét lefedik a kiválasztott részeket.
- ___ A tojánhéját viasszal megrajzolják.
- ___ Fekete színbe áztatják.
- ___ Lekenik zsírral vagy olajjal.

3. Fejezd be a rajzokat a megadott minta alapján!

néphagyományal, batikolt, irókára, méhviaszra, gyertyalángra, piros, fekete, Dobronakon // 2, 5, 3, 1, 4, 6

A DEÁK FERENC-EMLÉKSZOBA

Deák Ferenc magyar politikust, jogászt, államférfit, országgyűlési képviselőt, azaz a „haza bölcsét” a gyökerei a Dobronak mellett fekvő Zsitkóc településhez kötik. Deák Söjtörön született, de a családja Zsitkócból származott. Hiteles források szerint az elődei már a 17. században az említett kis falu lakosai voltak, az 1700-as évek elejéről pedig több olyan irat is fennmaradt, amelyekben a Deák család tagjai zsitkóci lakosokként szerepelnek. A család első ismert tagja, Deák János 1644-ben saját szőlővel és szántófölddel is rendelkezett Dobronak területén. Ennek tiszteletére a helybeli falu- és tűzoltóotthonnál emléktáblát állítottak, az épületben pedig 1997-ben megnyitották a Deák Ferenc-emlékszobát, amelyben a korhű tárgyi örökségen keresztül a Hetés néprajzába is betekintést nyerhetünk.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ Deák Ferenc tanárként is dolgozott.	IGAZ	HAMIS
◆ Hiteles források szerint az elődei már az 1500-as években a falu lakosai voltak.	IGAZ	HAMIS
◆ A család első ismert tagja Deák József volt.	IGAZ	HAMIS
◆ A zsitkóci falu- és tűzoltóotthonnál emléktáblát állítottak.	IGAZ	HAMIS
◆ A Deák Ferenc-emlékszoba egyebek mellett az Őrség néprajzába nyújt betekintést.	IGAZ	HAMIS

2. Írd a megadott évszámok elé az állítások megfelelő betűjelét!

_____ 1644

_____ 1700

_____ 1997

- A Megkezdődtek a családi ház építési munkálatai.
- B Deák János saját szőlővel és szántófölddel rendelkezett.
- C Megnyitották a Deák Ferenc-emlékszobát.
- D Felújították a helybeli falu- és tűzoltóotthont.
- E A Deák család tagjait Zsitkóc lakosaiként tartották nyilván.

3. Egészítsd ki a mondatokat!

Deák Ferencet a gyökerei a _____ melletti Zsitkóc településhez kötik. Deák _____ született, de az elődei feltehetőleg már az _____-as évektől Zsitkóc lakosai voltak. A család első ismert tagja, Deák _____ szőlőhegyet és szántóföldet is birtokolt. A helybeli falu- és tűzoltóotthonban Deák Ferenc tiszteletére _____ nyitottak, ahol a gazdag tárgyi örökségen keresztül megismerhetjük a _____ néprajzát is.

hamis, hamis, hamis, igaz, hamis // B, E, C // Dobronak, Söjtörön, 1600, János, emlékszobát, Hetés

A HETÉSI HÍMZÉS ÉS SZÓTTES

A hetési hímezésnek a Muravidéken igen gazdag hagyománya van. Leggyakrabban terítőkön, kendőkön, öltözképzéseken láthatjuk. A legismertebb a fehér vászonhímezés, amelyet fehér fonállal fehér vászonra varrott, apró virágminták jellemeznek. Később piros és kék színű fonalat is használtak. A másik ismert hímezés a színes hetési gyapjúhímezés. Ezek közül a legjelentősebbek a fekete kötések díszítvényei, amelyeket különféle színű és vastagságú pamutcérnával hímeztek ki. A magyar népi textilkultúra egyik jellegzetes alkotása a lenből és kenderből készült, sötétpiros mintákkal gazdagított hetési szóttos. A szóttos a viselet- és lakáskultúra fontos elemét képezi – egyebek mellett törölközőket, abroszokat, lepedőket készítettek belőle. A len és a kender fonását, szövését az asszonyok maguk végezték, lányaikkal pedig már 14 éves koruk környékén megismertették a mesterfogásokat.

1. Megfelelően csoportosítsd a hetési hímzéshez és a hetési szőtteshez!

hetési hímzés

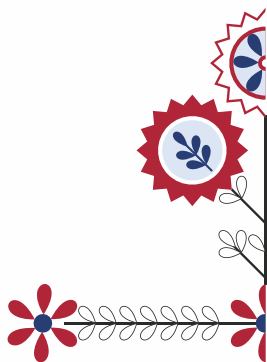
lenből és kenderből készült
a fekete kötények díszítményei
a lakáskultúra fontos eleme
leggyakrabban terítőkön, kendőkön láthatjuk
apró virágminták jellemzik
sötétpiros mintákkal gazdagított

hetési szőttes

2. Egészítsd ki a mondatokat!

A Muravidéken gazdag hagyományú hetési hímzésnek _____ fajtáját ismerjük. Az egyik a _____, amelyet fehér _____ fehér vászonra varrott fehér virágok jellemeznek. Később _____ és _____ színű fonalat is használni kezdtek. A másik a színes hetési _____, amely elsősorban _____ díszítményeként jelenik meg. A magyar népi _____ ismert alkotása a hetési _____, amelyből egykoron lepedőket, _____ és _____ is készítettek.

3. Fejezd be a rajzot a megadott minta alapján!

hetési hímzés: a fekete kötények díszítményei, leggyakrabban terítőkön, kendőkön láthatjuk, apró virágminták jellemzik; hetési szőttes: lenből és kenderből készült, a lakáskultúra fontos eleme, sötétpiros mintákkal gazdagított // két, fehér vászónhímzés, fonallal, piros, kék, gyapjúhímzés, fekete kötények, textilkultúra, szőttes, törölközőket, abroszokat

A TOLLFOSZTÁS

Egy hajdani parasztgazdaságban számos olyan munka akadt, amit a közösség összefogásával, egymás segítségével tudtak elvégezni. Miután betakarították a termést és befejeződtek a mezei munkák, az emberek megpihenhettek. A hosszú téli estéken a falu népe gyakran múlatta együtt az időt. Az emberek házról házra jártak, besegítettek egymásnak a fonásban, a kukoricafosztásban, a disznóvágásban, de a tollfosztásban is. A kacsák és libák tollait általában október végén, november elején kezdték el fosztani, mivel az állatok akkortájt úgyszólván levedlették volna a tollaikat. Valódi szakértelem szükségeltetett ehhez a művelethez, mivel az óvatlan kezek könnyen megsérthették volna a liba bőrét. Az így összegyűjtött tollakat fosztották esténként a nők. A megfosztott toll dunyhákba és vánkosokba, szépen kihímzett vagy éppen szőtt díszpárnákba került.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

- ◆ Egykoron a falubeliek gyakran egymást segítve végezték el a szükséges munkálatokat. IGAZ HAMIS
- ◆ A falubeliek a téli időszakban gyakrabban találkoztak. IGAZ HAMIS
- ◆ A tollfosztás közös, a szűkebb családot bevonó munka volt. IGAZ HAMIS
- ◆ A megfosztott tollat egyebek mellett paplanokba is rakták. IGAZ HAMIS

2. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Mely munkálatok elvégzésében segítettek egymásnak az emberek? _____

Mikor szokták lefosztani a kacsák és a libák tollait? _____

Miért mondják, hogy szakértelem szükségeltetik a fenti művelethez? _____

Kik szokták fosztani a tollakat? _____

Hol szokták felhasználni a megfosztott tollat? _____

3. Húzd alá a kakukktojást!

- a) díszpárna dunyha matrac vánkos
- b) disznóvágás kukoricafosztás tollfosztás vetés

igaz, igaz, hamis, hamis, igaz // fonás, kukoricafosztás, disznóvágás, tollfosztás; október végén, november elején – akkortájt levedlették volna a tollaikat; az óvatlan kezek könnyen megsérthetik az állat bőrét; a nők; dunyhákban, vánkosokban, hímzett vagy szőtt díszpárnákban // matrac, vetés

A HETÉS BARÁTSÁG PARK

A határmenti táj határtalan távlatokat nyit és határtalan barátságokat hoz létre. 2014-ben a szlovéniai Zsitkóc és a magyarországi Bödeháza között a zöldhatáron, a szekérút mellett ünnepélyes keretek közt nyitották meg a Hetés Barátság Parkot. Ez a terület egykor határsáv volt, mára új arculatot öltött és kedvelt kirándulóhellyé vált, különféle rendezvényeknek adva helyet. A park a két település barátságának és összetartozásának jelképe. A területen a Határtalan Madár emlékmű is helyet kapott, amely Balog Anita és Árvay László képzőművészek alkotása. A madár, a szabadság jelképe a két falu közötti vasfüggöny helyben talált darabjaiból, elemeiből készült. A határ tényleges helyén keresztül áll, illetve egy emlékmű a 2004. május 1-jei EU-csatlakozás időpontjával.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ 2014-ben nyitották meg a Zsitkóc és Bödeháza közötti határátkelőt.	IGAZ	HAMIS
◆ Az egykori határsáv területén alakították ki a Hetés Barátság Parkot.	IGAZ	HAMIS
◆ A terület különféle programokhoz szolgál helyszínül.	IGAZ	HAMIS
◆ A madár az összetartozást és az összefogást jelképezi.	IGAZ	HAMIS
◆ A határ helyén egykor még kopjafa állt.	IGAZ	HAMIS

2. Egészítsd ki a mondatokat!

A Bödeháza és _____ közötti zöldhatáron található a _____.
Az egykori határsáv mára közkedvelt _____ lett. A park a két település _____ és összetartozását jelképezi, míg a Balog Anita és _____ által megalkotott Határtalan madár emlékmű a _____ szimbolizálja. A határ tényleges helyén egy kereszt és egy _____ áll, amelyen az _____ időpontja olvasható.

3. A szöveg alapján készíts egy rövid leírást a képen látható Határtalan madárról!

hamis, igaz, igaz, hamis, hamis // Zsitkóc, Hetés Barátság Park, kirándulóhely, barátságát, Árvay László, szabadságot, emlékmű, EU-csatlakozás // Az emlékmű a szlovéniai Zsitkóc és a magyarországi Bödeháza közötti zöldhatáron áll, amely Balog Anita és Árvay László képzőművészek alkotása. A madár, a szabadság jelképe a két falu közötti vasfüggöny helyben talált darabjaiból, elemeiből készült.

A SZOKNYÁSHARANGOK

Az Őrség és a Göcsej vidéke mellett a Hetés is haranglábakban gazdag területnek számít, ami feltehetőleg arra vezethető vissza, hogy a térség erdőségekben gazdag, a férfiak pedig már egykor nagy mesterei voltak a famegmunkálásnak. Népi elnevezésüket a tetőszerkezetük szoknyás formája adta. A haranglábak méretére jellemző, hogy általában a falu épületeivel egyforma magasságúak, vagy csak csekély mértékben emelkednek ki azok közül. A Muravidéken, pontosabban a Lendva-vidéken még ma is állnak szoknyásharangok, közülük az egyik Kámaházán (egyes források szerint 1737-ben, míg mások szerint 1870 táján építették), de találhatunk egyet Göntérházán (állítási dátuma bizonytalan, egyesek szerint 1860-ban, mások szerint 1889-ben épült) és Pincén is (feltehetőleg a 1800-as évek első felében ácsolhatták).

1. Számozással (1–3) állítsd időrendi sorrendbe a három muravidéki haranglábát a feltételezett építés időpontja szerint! Kezd a legrégebbivel!
-

___ Göntérháza

___ Kámaháza

___ Pince

2. Egészítsd ki a mondatokat!
-

Haranglábakban gazdag területnek számít a Muravidék egyes településeit is felölelő _____ vidéke. Mindez arra vezethető vissza, hogy az adott területen a férfiak egykor mesterei voltak a _____. A haranglábak elnevezése az építmény tetőszerkezetének _____ formájából ered. Méretük többnyire a falu többi épületével _____ magasságú volt. A Lendva-vidéken ma már csak _____ szoknyás harangláb áll.

3. Fejezd be a rajzot a megadott minta alapján!
-

3, 1, 2 // Hetés, famegmunkálásnak, szoknyás, egyforma, három

A ZSIDÓ TEMETŐ ÉS A ZSINAGÓGA

Hosszúfaluban található Szlovénia második legnagyobb megmaradt zsidó temetője, ahova az 1830-as évektől temetkeztek az izraelita közösség tagjai. A Jeruzsálem felé néző sírköveken latin és héber írással zsidó nevek olvashatók. A temető máig gondozott, holott a lendvai zsidóságnak ma már nem élnek leszármazottai. Emiatt a sírköveken elhelyezett kavicsok is megfogyatkoztak. Csak néhány kilométerrel odébb, Lendva központjában áll a zsinagóga, az alsólendvai zsidó közösség legfontosabb építészeti emléke. Benne tükröződik a közösség történelmi múltja, társadalmi szerepe és kultúrája. Építését 1866-ban, Schacherlesz Mózes rabbi idején kezdték el. Egykoron, amikor még vallási szertartások helyszíne volt, a főteremben 80 ülőhelyet alakítottak ki a férfiak számára, míg a galériarész 60 nőt fogadott. 1944-ig működött szakrális létesítményként, ekkor, a zsidók elhurcolását követően megszűntek a vallási szertartások.

A SZÍNHÁZ- ÉS HANGVERSENYTEREM

A Lendva szívében álló markáns épületet a világszerte ismert magyar építész, Makovecz Imre tervei alapján emelték. A hosszúra nyúló építkezési munkálatok gyümölcse 2004-re érett be. Makovecz az organikus építészet híve volt, ezért ehhez a stílushoz maradt hű a lendvai kulturális központ tervezésénél is. Ebből adódóan kiemelt szerepet kapott a természetes anyagok használata, a külső és belső díszítésnél pedig a Mura mentére jellemző népi, nemzeti és polgári motívumok dominálnak. A 444 férőhelyes, nagyszínpaddal és profi berendezéssel rendelkező terem különféle koncerteknek, színházi előadásoknak, operetteknek, kongresszusi rendezvényeknek ad otthont. Az épület előterében változatos kiállításokat szerveznek. A létesítmény előtti teret Zala György alsólendvai szobrászművész mellszobra díszíti.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ 2004-ben fejeződtek be a lendvai színház építési munkálatai.	IGAZ	HAMIS
◆ Makovecz Imre a szerves építészet híve volt.	IGAZ	HAMIS
◆ Az épületet részben polgári motívumok jellemzik.	IGAZ	HAMIS
◆ A színház előtt egy Zala György által készített mellszobor áll.	IGAZ	HAMIS

2. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Kinek a tervei alapján épült a lendvai Színház- és Hangversenyerem? _____

Milyen formában jelenik meg a természetes anyagok használata a díszítésnél?

Milyen eseményeknek ad otthont a létesítmény? _____

Kinek a mellszobra áll az épület előtt? _____

3. Fejtsd meg az alábbi anagrammákat!

E O C A K V Z M _____

A N V E L D _____

A A L Z _____

A U M R _____

igaz, igaz, igaz, hamis // Makovecz Imre; a külső és belső díszítésnél a Mura mentére jellemző népi, nemzeti és polgári motívumok dominálnak; koncerteknek, színházi előadásoknak, operetteknek, kongresszusi rendezvényeknek, kiállításoknak; Zala György // Makovecz, Lendva, Zala, Mura

A POSTILLA-SZOBOR

Alsólendván 1573-ban létrehozták azt a nyomdát, amely a maga korában rendkívül jelentős volt a magyar protestantizmus számára. Hoffhalter Rudolf nyomdájában több ismert kiadvány is napvilágot látott – egyebek mellett Kultsár György lutheránus prédikátor tanítói prédikációi, amely az első nyomtatott könyvnek számít a mai Szlovénia területén. Kultsár három könyvet írt magyar nyelven a reformáció szellemében, közülük a legfontosabb a Postillák, azaz Szentírás-magyarázatok 1574-ből. A prédikátor ezen könyvének köszönhetően vált a régi magyar irodalom egyik kiemelkedő alakjává. Az évszázadok alatt az alkotás újabb és újabb kiadásai arra engednek következtetni, hogy a protestáns papság nagyra becsülte műveit és büszkén prédikálta a benne szereplő tanulságokat. A kötet bronzba öntésével a lutheránus prédikátornak állított emléket a közösség. A szobor, amely a zsinagóga és a Színház- és Hangversenyterem közelében tekinthető meg, Béres János szobrászművész munkája.

1. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Hol és mikor hozták létre azt a nyomdát, amelyben Kultsár György könyveit is nyomtatták? _____

Hány, a reformáció szellemében írt magyar nyelvű könyv született Kultsár tollából?

Melyik könyvével vált ismertté a lutheránus prédikátor? _____

Miként állítottak emléket a prédikátornak? _____

Kinek az alkotása a szobor? _____

2. Egészítsd ki a mondatokat!

Az alsólendvai nyomda annak idején fontos szerepet játszott a _____
_____ számára. A nyomda tulajdonosa _____ volt.

Nyomdájában láttak napvilágot Kultsár György prédikációi, amelyek az _____
nyomtatott könyvnek számítanak _____ területén. Az _____
született Postillák című könyvvel a régi _____ irodalom kiemelkedő alakja
lett. A kiadvány fontosságáról az újabb és újabb _____ tanúskodnak.

3. Kösd össze az adott személyeket a hozzájuk illő állításokkal!

Béres János

Hoffhalter Rudolf

Kultsár György

gyógyszerész

közjegyző

nyomdász

prédikátor

szobrászművész

tanár

Alsólendván, 1573-ban; három; Postillák, azaz Szentírás-magyarázatok; a kötet bronzba öntésével; Béres János // magyar protestantizmus, Hoffhalter Rudolf, első, Szlovénia, 1574-ben, egyházi, kiadások // Béres János: szobrászművész; Hoffhalter Rudolf: nyomdász; Kultsár György: prédikátor

A POLGÁROSODÁS, NYOMDÁSZAT ÉS ERNYŐGYÁRTÁS MÚZEUMA

A Lendva város polgárosodása, nyomdászata és ernyőgyártása című helytörténeti kiállításnak a Fő utca 52. szám alatt álló egykori polgárház ad otthont. Az épületbe lépve élénk tárul a polgári életmód: egy polgári dolgozószoba és egy szalon mintájára kialakított berendezés. Bal oldalt a nagymúltsal bíró patikaberendezés, amely egyebek mellett gyógyszerészet-történeti szempontból is rendkívül értékes, hiszen 1835-ben Alsólendván alapították meg az első muravidéki gyógyszertárt, a Szentháromság Patikát. Lendva büszkélkedhet az Osztrák–Magyar Monarchia területén elsőként alapított ernyőgyárral is, ehhez kapcsolódva megtekinthetők az ernyőgyártás folyamatok is. Külön figyelmet kap a lendvai nyomdászat 1889-re tehető szakasza, amelyet elsősorban Balkányi Ernő törekvései alapoztak meg, és ennek köszönhetően az 1910-es évek végére már igen jelentőssé vált a lendvai nyomdaipar.

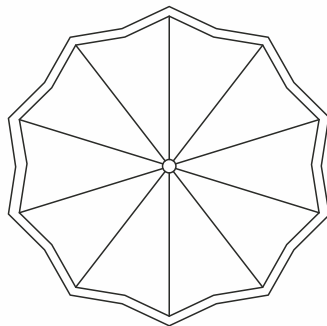
1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ Lendva központjában található a Polgárosodás, Nyomdászat és Ernyőgyártás Múzeuma.	IGAZ	HAMIS
◆ Az épületben egyebek mellett megtekinthető egy egykori patikaberendezés is.	IGAZ	HAMIS
◆ Alsólendván alapították meg az első muravidéki gyógyszerárt és ernyőgyárat.	IGAZ	HAMIS
◆ Fontos szerepet kap a 18. században elindult nyomdászat is.	IGAZ	HAMIS

2. Egészítsd ki a mondatokat!

A lendvai Polgárosodás, Nyomdászat és Ernyőgyártás Múzeumát egy egykori _____ rendezték be. Az akkori polgári életről a _____ és egy _____ mintájára kialakított berendezés tanúskodik. Külön értékkel bír a _____ szempontból értékes patikaberendezés és az _____ folyamatait bemutató kiállítás is, hiszen a Muravidéken alapították meg az első, _____ néven ismertté vált gyógyszerárt, valamint az első ernyőgyárat. A múzeumban fontos szerepet kap az _____ évben elindult nyomdászatot bemutató kiállítás is, amelyet akkoriban _____ törekvései alapoztak meg.

3. Engedd szabadjára a fantáziádat! Díszítsd, majd színezd ki az ernyőt!

igaz, igaz, igaz, hamis // polgári házban, (polgári) dolgozószoba, szalon, gyógyszerészet-történeti, ernyőgyártás, Szentháromság Patika, 1889-es, Balkányi Ernő

A LENDVAI VÁR ÉS A GALÉRIA-MÚZEUM

A város fölé magasodó dombon őrködik a lendvai vár, amelynek a történelem folyamán jelentős szerepe volt. Ezen a helyen a feltételezések szerint már a 10. században állt erődítmény. Az 1240-es évek után, a tatárjárást követően építették fel a lendvai várkastélyt. Az épület a történelem során számos veszedelemnek volt kitéve. A Lendvai Galéria-Múzeum 1973-ban kapott helyet a vár helyiségeiben, ahol gyűjtik, vizsgálják, tárolják és bemutatják a vidék történelmi tárgyait, emlékeit, jellegzetességeit, hagyományait. Az érdeklődők a várban állandó és ideiglenes kiállításokat tekinthetnek meg. Az állandó kiállítások közé tartozik Zala György emlékszobája, Gálics István emlékszobája és lepkegyűjteménye, a Vár a vártán című történelmi kiállítás középkori fegyverek másolataival, a néprajzi kiállítás, a Lendva-vidék kőmaradványainak és szakrális tárgyainak kiállítása, a lendvai Nemzetközi Művésztelepen készült bronzszobrok gyűjteménye.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ Már a 10. században állt a lendvai várkastély.	IGAZ	HAMIS
◆ Az épület a történelem folyamán rendszeres támadásoknak volt kitéve.	IGAZ	HAMIS
◆ A 20. század második felétől a Lendvai Galéria-Múzeumnak ad otthont.	IGAZ	HAMIS
◆ A múzeumban az állandó tárlatok mellett időszaki kiállítások is megtekinthetők.	IGAZ	HAMIS

2. Egészítsd ki a mondatokat!

A lendvai várkastélyt az _____ évek után építették, előtte a helyén _____ állt. 1973-tól a várkastély a _____ intézményének nyújt méltó helyet. Az állandó kiállítások széles választéka közül egyebek mellett megtekinthető _____ és _____ emlékszobája, a _____ című történelmi kiállítás, valamint a Lendvai Nemzetközi Művésztelepen készült _____ gyűjteménye.

3. Húzd alá a kakukktojást!

- a) bronzszobrok kőmaradványok lepkegyűjtemény médiaművészet szakrális tárgyak
- b) bemutatás eladás gyűjtés tárolás vizsgálat

hamis, igaz, igaz, igaz // 1240-es, erődítmény, Lendvai Galéria-Múzeum, Zala György, Gálics István, Vár a vártán, bronzszobrok // médiaművészet, eladás

A SZENTHÁROMSÁG-KÁPOLNA ÉS HADIK MIHÁLY MÚMIÁJA

A Lendva-hegyen, a szőlőhegyekből kiemelkedő magaslaton áll a Szentháromság-kápolna, amelynek építését a török elleni háborúk után, 1727–28-ban az előkelő Gludovác család kezdeményezte. A barokk stílusú épület nevezetessége egyebek mellett abban rejlik, hogy – a néphagyomány szerint – az 1600-as években a Bánffy Kristóf vezette törökellenes harcok egyik hőségének, Hadik Mihály lendvai kapitányának a múmiáját őrzik, melyet megtalálása után üvegkoporsóban helyeztek el. Itt található a Kakasdi Hajós család sírboltja, közülük a legismertebb a polgárosodás alsólendvai vezéregyénisége, Kakasdi Hajós Mihály. A kápolna körül terül el a környék legrégebbi temetője. Ezzel kapcsolatosan fontos megemlíteni a Zala György szobrászművész által Rick Roman tiszteletére készített síremléket a Lendva-hegyen, amely a művész egyetlen eredeti alkotása a Muravidéken. A temetőben pihen Gálics István muravidéki grafikusművész is, valamint említést kell tenni egy családi sírkertről, amelyben Ráth N. János honvédszázados maradványai találhatóak.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ A Szentháromság-kápolna építése már a törökellenes háborúk előtt megkezdődött.	IGAZ	HAMIS
◆ A kápolnában megtekinthető Bánffy Kristóf múmiája.	IGAZ	HAMIS
◆ A kápolnában található a Kakasdi Hajós család sírboltja is.	IGAZ	HAMIS
◆ Zala György egyetlen eredeti alkotása a Muravidéken, a Lendva-hegyi kápolna melletti temetőben található.	IGAZ	HAMIS

2. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Mikor és kinek a kezdeményezésére kezdődött meg a Szentháromság-kápolna építése? _____

Mi a kápolna fő nevezetessége? _____

Ki készítette Rick Roman síremlékét? _____

Ki lett még végső nyugalomra a kápolna melletti temetőben? _____

3. Kösd össze a megadott személyeket a hozzájuk illő állítással!

A	Bánffy Kristóf	1	a polgárosodás vezéregyénisége
B	Gálics István	2	a kápolna építésének kezdeményezője
C	Gludovácز család	3	honvédszázados
D	Hadik Mihály	4	a törökellenes harcok vezetője
E	Kakasdi Hajós Mihály	5	szobrászművész
F	Ráth N. János	6	grafikusművész
G	Zala György	7	kapitány

hamis, hamis, igaz, igaz // török elleni háborúk után, 1727–28-ban az előkelő Gludovácز család kezdeményezésére; Hadik Mihály lendvai kapitánynak a múmiáját őrzi; Zala György; Gálics István, Ráth N. János // A4, B6, C2, D7, E1, F3, G5

HADIK MIHÁLY ÉS BÁNFFY PIROSKA LEGENDÁJA

A néphagyomány szerint Hadik Mihály kapitány az 1600-as évek elején zajló, az alsólendvai Bánffy Kristóf vezette török elleni csatározások legnagyobb hőse volt, akinek életéről és szerelméről, a törökkel való harcáról, haláláról és mumifikálódásáról számos történet maradt fenn. Egyesek úgy tartják, hogy a lendvai várúrnak volt egy lánya, Bánffy Piroska, akibe szerelmes volt Hadik Mihály. Azonban volt egy vetélytársa, egy török ifjú. Egy nap párbajra keltek. Az összecsapásnak a várablakból figyelő Piroska is szemtanúja volt. Egyszer csak azt látta, hogy az ifjak közül az egyik elesik – a török volt az. De a lány azt hitte, Hadik lett a vesztes – nem akart többé élni, ezért kiugrott a vár ablakából. Ezt az ablakot a várúr gyásza jeléül befalaztatta és egy fekete Mária-képet festetett rá.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ Hadik Mihály nevéhez számos legenda kötődik.	IGAZ	HAMIS
◆ A törökkel folytatott összecsapások legnagyobb hőseként ismert.	IGAZ	HAMIS
◆ A teteme mumifikálódva maradt fenn.	IGAZ	HAMIS
◆ Hadik megfutamodott a törökkel való összecsapás elől.	IGAZ	HAMIS
◆ A várúr befalaztatta az épület ajtaját.	IGAZ	HAMIS

2. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Mikor zajlottak a Hadik Mihályhoz kapcsolódó török elleni csatározások? _____

Ki vezette az alsólendvai harcokat? _____

Miről szólnak a Hadik Mihályról fennmaradt történetek? _____

Hogy hívták Hadik Mihály szíve választottját? _____

3. Fogalmazd meg röviden Hadik Mihály és Bánffy Piroska szerelmének történetét!

A szövegben használd fel az alábbi kifejezéseket:

hódoló, összecsapás, szemlél, kileheli a lelkét, megszakadt szív, emléket állít

igaz, igaz, igaz, hamis, hamis // az 1600-as évek elején; Bánffy Kristóf; életéről és szerelméről, a törökkel folytatott harcáról, haláláról és mumifikálásáról; Bánffy Piroska

AZ ALEXANDRIAI SZENT KATALIN-PLÉBÁNIAATEMPLOM

A mai Alexandriai Szent Katalin-plébániatemplom elődje feltehetőleg az 1608-ban Bánffy Kristóf által a törökellenes harcok emlékére állíttatott templom volt. A Bánffy család kihalása után az Esterházy család a mai templom helyére egy kisebb, majd az 1750-es évek tájékán a most látható barokk templomot építtette. Bejárata felett egy latin nyelvű felirat áll, amely az 1751-es évszámot és a következő szöveget rejti: „Szent Katalin szűz és vértanú tiszteletére kegyes fogadalomból alapítva épültem”. A felirat arra is utal, hogy a templom patrónusa az Esterházy család egyik női tagja tiszteletére Alexandriai Szent Katalin lett. A templom barokk tornya és főoltára jelentős művészeti értékkel bír. Egykor a mennyezetet freskók díszítették, de a különböző felújítások során átfestették azokat. A Templom téren három szobor áll: a tűzoltók védőszentjét ábrázoló Szent Flórián-szobor, a magyar államalapítás millenniumának tiszteletére állított Szent István-szobor, valamint Anton Martin Slomšek egykori maribori püspök szobra.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ Az 1608-ban felállított templomot az Esterházy család építtette.	IGAZ	HAMIS
◆ Az első templom a törökellenes harcok emlékére épült.	IGAZ	HAMIS
◆ A templom tornya realista jegyekkel bír.	IGAZ	HAMIS
◆ A mennyezetet részben még ma is freskók díszítik.	IGAZ	HAMIS

2. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Mikor és ki építtette a még ma is álló templomot? _____

Milyen stílusban épült? _____

Mi áll a bejárat feletti szövegben? _____

Mire utal a szöveg? _____

Hány szobor áll a Templom téren? _____

3. Kösd össze a megadott személyeket a hozzájuk illő állítással!

A Anton Martin Slomšek	1 államalapító
	2 az építészek védőszentje
B Szent Flórián	3 pápa
	4 maribori püspök
C Szent István	5 a tűzoltók védőszentje

hamis, igaz, hamis, hamis // az 1750-es évek tájékán az Esterházy család; barokk; az 1751-es évszám, valamint: „Szent Katalin szűz és vértanú tiszteletére kegyes fogadalomból alapítva épültem”; arra, hogy a templom patrónusa az Esterházy család egyik női tagja tiszteletére Alexandriai Szent Katalin lett; három // A4, B5, C1

HAGYOMÁNYOS BÚCSÚK ÉS VÁSÁROK

Egykor igen közkedveltek voltak a falusi búcsúk és vásárok. Megnevezésük a település templomának vagy kápolnájának a szentjéhez kötődött. A Muravidéken máig nem ment feledésbe ez a féltve őrzött hagyomány – Lendván és Dobronakon sem. Lendván a Templom téren november 25-én a régi idők vásárainak felelevenítése céljából évről évre megszervezik a Katalin-napi búcsút és a kézműves kirakodóvásárt. Dobronakon sincs ez másként. A falu központi vásárát július 25-én tartják, amelyet a helybeli templom védőszentjéről, Szent Jakabról neveztek el. Kiemelkedő a szerepe a Bakonaki-tó, illetve az ottani Szent Vid-kápolna melletti Vid-napi búcsúnak is. Fontos vallási jellege miatt mindmáig rengeteg zarándok érkezik a helyszínre. A búcsúk, vásárok látogatói a szentmisét követően kedvük szerint válogathatnak a portékájukat kínáló standokon, vannak többek között fafaragók, keramikusok, fazekasok, de háziszóttos- és mézeskalács-készítők is.

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások?

◆ Régen igen közkedveltek voltak a búcsúk és a vásárok.	IGAZ	HAMIS
◆ A búcsúk, vásárok megnevezése a település szentélyének patrónusához kötődött.	IGAZ	HAMIS
◆ Lendván a Jakab-napi vásár, míg Dobronakon a Vid-napi búcsú ismert és népszerű esemény.	IGAZ	HAMIS
◆ A Katalin-napi vásárra sok zarándok érkezik.	IGAZ	HAMIS

2. Kösd össze a településeket a hozzájuk illő, a vásárokhöz kötődő állításokkal!

Dobronak

Jakab-napi búcsú

július 25.

Templom tér

november 25.

Katalin-napi búcsú

Lendva

Vid-napi búcsú

Bakonaki-tó

3. Fejtsd meg az alábbi anagrammákat!

G A R Ó A F F A

S A Z F A E K

K R E K M I A S U

É R A K O P T

igaz, igaz, hamis, hamis // Dobronak: Jakab-napi búcsú, július 25., Vid-napi búcsú, Bakonaki-tó; Lendva: Templom tér, november 25., Katalin-napi búcsú // fafaragó, fazekas, keramikus, portéka

ZARÁNDOKHELYEK

A térség két igen ismert zarándokhellyel is büszkélkedhet. Az egyik a Radamoshoz közel eső Fekete-erdőben található úgynevezett Mária-fa, amelynek a története hosszú múltra tekint vissza. Számos, a kegyhelyhez kötődő legenda él az emberek körében: a férfiről, aki fejszét fogott, hogy kivágja azt a tölgyfát, amely felett megjelent a Szűzanya, de képtelen volt véghez vinni tettét; a különféle Szűz Mária-látomásokról és a csodával határos gyógyulásokról. Mind a mai napig rengeteg zarándok érkezik a Mária-fához, akik érezni szeretnék a kegyhely erejét. Radamoshoz hasonlóan Kót is jeles zarándokhely, ugyanis a Mura holtágánál alakították ki a Halász Dániel Emlékparkot. 1945-ben ezen a helyen talált rá Halász Dániel plébános holttestére a helyi molnár. Az emlékparkot a hotizai Halász Dániel Keresztút egészíti ki. A 14 stáció a falutól a Mura egykori medréig sorakozik egy gyalogösvény mellett. A parkban egy nagy fakeresztet is felállítottak.

1. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Hány zarándokhely van a térségben? _____

Hol található az úgynevezett Mária-fa? _____

Miről szólnak a Mária-fához kapcsolódó legendák? _____

Miért viseli a Halász Dániel Emlékpark nevet a kóti zarándokhely? _____

Minek a része az emlékpark? _____

Hol húzódik a 14 stáció? _____

2. Kösd össze a zarándokhelyeket a hozzájuk illő állításokkal!

Halász Dániel Emlékpark

keresztút
a Mura holtága
Radamos
látomások
Kót
kegyhely
gyalogösvény

Mária-fa

3. Húzd alá a kakuktkojást!

a) fejsze	keresztút	látomás	legenda	tölgyfa
b) csodák	molnár	park	plébános	stációk

kettő; a Radamoshoz közel eső Fekete-erdőben; a Szűz Mária-látomásokról és a csodával határos gyógyulásokról; 1945-ben ezen a helyen talált rá Halász Dániel plébános holttestére a helyi molnár; a hotizai Halász Dániel Keresztútnak; Hotizától Kótig, azaz a Mura egykori medréig // Halász Dániel Emlékpark: keresztút, Mura holtága, Kót, gyalogösvény; Mária-fa: Radamos, látomások, kegyhely // keresztút, csodák